

VIA CREATIONIS

ÚVODNÍ POZNÁMKY

*„Vědecké studie skvěle obohatily naše znalosti o stáří a rozměrech vesmíru,
vývoji forem života a objevení člověka.*

Tyto objevy nás vybízejí k ještě většímu obdivu k velikosti Stvořitele.“

Katechismus katolické církve, 283

- **CO:** Podobně jako Via crucis připomíná tajemství umučení, připomíná Via creationis tajemství stvoření. Děje se tak tím, že se vedle sebe čtou dvě posvátné knihy, které napsal Bůh: Kniha Písma a Kniha přírody, liber scripturae a liber naturae, jak učil svatý Augustin a další světci v průběhu dějin. Společnou četbou obou knih získáme bohatší pochopení velkého tajemství Božího stvoření kosmu.
- **PROČ:** Jako křesťané jsme kladli tak velký důraz na chápání Boha jako Vykupitele, že jsme opomíjeli význam Boha jako Stvořitele. Benedikt XVI. učil, že „v posledních desetiletích se učení o stvoření z teologie téměř vytratilo. Vykupitel je Stvořitel, a pokud nebudeme hlásat Boha v jeho plné velikosti – jako Stvořitele i jako Vykupitele – snižujeme tím i hodnotu Vykoupení.“¹ Via creationis nám pomáhá v modlitbě rozjímat o tomto tajemství a chválit našeho Stvořitele za zázraky Stvoření.
- **KDE:** Doporučujeme modlit se Via creationis venku, v „katedrále stvoření“. Může to být městský park nebo zahrada, venkov nebo divoká příroda – čím více ticha, tím lépe. Mít po ruce vodní plochu – moře, jezero, řeku, rybník nebo potok – by bylo ideální pro zastavení spojená s vodou, ale není to nezbytné, pokud to není vhodné.
- **KDY:** Víkendy jsou vzhledem ke své symbolice obzvláště vhodné k modlitbě Via creationis, ať už se jedná o sobotu – „poslední den“ posloupnosti Genesis, kdy se Bůh oddává kontemplativnímu odpočinku a těší se z krásy vesmíru, nebo o neděli – „první den“ posloupnosti Genesis, kdy Bůh zahajuje tajemství stvořitelského počínání. Kromě toho je období stvoření (1. září – 4. října) obzvláště vhodné pro modlitbu Via creationis.

¹ [Pope: To Care for Creation, Acknowledge the Creator - Christian Saints & Heroes - News - Catholic Online](#)

- **JAK:** V souladu s logikou křížové cesty doporučujeme: 1) předem si určit osm míst, která by byla nejvhodnější pro každé z osmi zastavení (mohou být velmi blízko sebe nebo docela vzdálená), a 2) připravit si obrázky znázorňující každé zastavení (jako fotografie přírody, přírodní objekty, obrazy, sochy nebo domácí umělecká díla), které buď předem umístíte na každé z osmi míst, nebo je prostě vezmete s sebou a vystavíte na každém zastavení. Stejně jako křížová cesta, která má mnoho variant s různým uspořádáním a počtem zastavení, je vítáno více způsobů modlitby Via creationis. Tento průvodce uvádí několik návrhů, které lze přizpůsobit.
- **METODOLOGICKÁ POZNÁMKA:** Čtení knihy Genesis a knihy přírody vedle sebe pomocí našich vědeckých nástrojů v žádném případě neznamená, že se obě čtení navzájem shodují. Jedná se o zcela odlišné žánry a odlišné metody, které se nemají shodovat. Rozhodnutí autorů Via creationis posunout zastavení o nebeských tělesech na 2. místo namísto tradičního „4. dne“ Genesis 1 má jednoduše umožnit plynulejší tok vyprávění obou knih dohromady.

Toto chápání je zdůrazněno následujícími skutečnostmi: (1) Na jedné straně Genesis 1 není doslovným popisem procesu stvoření, ani nemá být výlučným biblickým vyprávěním o procesu stvoření, protože existují i další příběhy o stvoření s odlišnou posloupností - například Genesis 2, Žalm 104 nebo Kniha Jobova (každý z nich osvětluje jiné aspekty tajemství stvoření). Nejznámější je Genesis 1, která je úvodní kapitolou Bible, a proto se objevuje i na Via creationis. (2) Na druhou stranu je Velký třesk vědeckou teorií a v budoucnu se může změnit, ale je to nejlepší možná teorie v tomto okamžiku (2023 n. l.) s nástroji, které mají vědci k dispozici, aby mohli „číst“ Knihu přírody; totéž platí i pro ostatní aspekty stavu vědeckého poznání.

Církev vřele vítá vědecké poznatky o epopeji vesmírné evoluce. Kromě výše uvedené citace Katechismu se k tomu hlásí i různí církevní představitelé, například Joseph Ratzinger: „Fyzika a biologie a přírodní vědy vůbec nám poskytly nový a neslýchaný popis stvoření s rozsáhlými novými obrazy, které nám umožňují poznat tvář Stvořitele“ (In the Beginning, Eerdmans (1995), 24). Naše mimořádné vědecké objevy vyžadují pro křesťany třetího tisíciletí nové pastorační prostředky a rituály – a toto je skromný pokus pomoci tuto mezeru zaplnit.

ÚVOD

- Slova na uvítanou – lze použít body z výše uvedených oddílů „Co“ a „Proč“.
- Znamení kříže.
- Volitelně: píseň, nejlépe s námětem stvoření a/nebo chvály.

1. zastavení DOBRO SVĚTLA

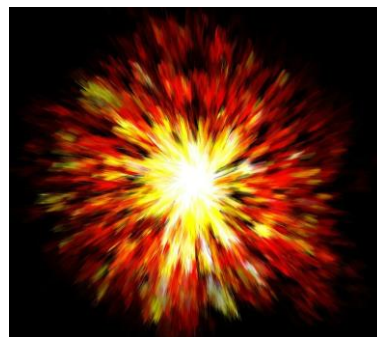
- Ů. Klaníme se ti, Stvořiteli, a žehnáme ti,²
Ř. neboť svým svatým slovem jsi stvořil svět.

Čtení z knihy Genesis (1, 1-4):

1 Na počátku Bůh stvořil nebe a zemi. 2 Země pak byla pustá a prázdná, nad propastí byla tma a nad vodami se vznášel Boží Duch. 3 Bůh řekl: „Ať je světlo!“ – a bylo světlo. 4 Bůh viděl, že světlo je dobré, a Bůh oddělil světlo od tmy.

Čtení z knihy přírody

Na počátku, asi před 14 miliardami let, byl třesk – velmi velký třesk. Posvátné vzplanutí. Bylo světlo – spousta světla. Vesmír začal jako prvotní vzplanutí, dramatický výbuch uvolňující ohromné množství světla a energie. Záhadným způsobem vybuchla ohnivá mikroskopická ohnivá koule, která vyústila v nejkolosalnější z explozí. Žhavá hmota byla rozmetána do všech stran. Vesmír se začal rozvíjet.

- Ů. Bůh viděl, že světlo je dobré.
Ř. Jak dobré je všechno Tvé stvoření, Bože. Tobě buď chvála!

Volitelně: ticho a/nebo smyslová reflexe námětu zastavení založená na prvcích okolí.

- Ů. Děkujeme ti, Stvořiteli, za posvátný dar světla.
Ř. Amen.

Volitelně: píseň s námětem stvoření nebo chvály.

² Tato vstupní modlitba zrcadlí vstupní modlitbu křížové cesty. Jiná formulace by mohla být:
Ů. Chválíme tě, Bože Stvořiteli. / Ř. Děkujeme ti za tvé velkolepé stvoření.

2. zastavení DOBRO NEBESKÝCH TĚLES

- ℣. Klaníme se ti, Stvořiteli, a žehnáme ti,
℞. neboť svým svatým slovem jsi stvořil svět.

Čtení z knihy Genesis (1, 14-18):

Bůh řekl: „Ať jsou na nebeské obloze svítilny, aby oddělovaly den od noci; budou znameními k určování období, dnů a let; budou na nebeské obloze svítilnami k osvětlování země!“ – a stalo se. Bůh učinil dvě veliké svítilny: větší, aby vládla dni, a menší, aby vládla noci; učinil rovněž hvězdy. Bůh je umístil na nebeské obloze, aby osvětlovaly zemi, aby panovaly nade dnem a nocí a aby oddělovaly světlo od tmy. A Bůh viděl, že je to dobré.

Čtení z knihy přírody

O několik milionů let později se látky uvolněné při velkém třesku – převážně vodík a helium – postupně ochladily a začaly se shlukovat, přitahovány gravitací. Tak se zrodily první hvězdy. Oslnivé koule, uvolňující obrovské množství energie z jaderné fúze ve svých jádrech, zdobily obrovské prostory raného vesmíru. Nakonec se prvotní hvězdy zhroutily v mohutných explozích známých také jako supernovy. V těchto dlouhých cyklech zrodu a rozpadu hvězd vznikaly nové chemické prvky, nezbytné pro pozdější rozkvět života.

- ℣. Bůh viděl, že hvězdy jsou dobré.
℞. Jak dobré je všechno Tvé stvoření, Bože. Tobě buď chvála!

Pak se hvězdy shlukly do galaxií. Tyto létající víry vesmírné hmoty se vyvinuly do nejrůznějších krásných tvarů a barev, v nichž se mísila zářivá bílá barva hvězdných rojů s rozmanitou paletou mračen prachu a plynů – žlutou, oranžovou, červenou, růžovou, fialovou, modrou a dalšími. Během miliard let se ve vesmíru zrodily nejméně biliony těchto podivuhodných galaxií, z nichž každá v sobě ukrývá miliardy hvězd.

ℵ. Bůh viděl, že galaxie jsou dobré.

℞. Jak dobré je všechno Tvé stvoření, Bože. Tobě buď chvála!

Asi před šesti miliardami let se v jedné galaxii – naší domovské Mléčné dráze – odehrála další supernova. Tato však byla pro nás výjimečná. Staré hvězdě, dávné matce našeho Slunce, došlo palivo a zhroutila se mohutným výbuchem. Uvolnilo se úžasné mračno vesmírného prachu, které bylo živnou půdou pro vznik nových hvězd a planet. Podivuhodný oblak vesmírného prachu, z něhož všichni pocházíme a který obsahoval vše od vápníku v našich kostech až po uhlík v našich svalech i vše ostatní.

ℵ. Bůh viděl, že supernova, z níž jsme se zrodili, je dobrá.

℞. Jak dobré je všechno Tvé stvoření, Bože. Tobě buď chvála!

Asi před čtyřmi a půl miliardami let se ze zbytků výbuchu supernovy zrodila nová hvězda, Slunce. Naše majestátní Slunce. Naše posvátné Slunce.

ℵ. Bůh viděl, že Slunce je dobré.

℞. Jak dobré je všechno Tvé stvoření, Bože. Tobě buď chvála!

Pak se na oběžné dráze kolem Slunce zformovala Země a další planety, které rovněž vznikly z trosek supernovy. Země byla ohnivá koule, polévka roztavených hornin. Naše posvátná Země byla plná tvůrčí energie připravené se uvolnit.

ℵ. Bůh viděl, že Země je dobrá.

℞. Jak dobré je všechno Tvé stvoření, Bože. Tobě buď chvála!

Brzy poté vznikl Měsíc a začal obíhat kolem Země, pravděpodobně po dopadu velkého tělesa. Od té doby je tento obří kámen naším věrným společníkem. Od té doby zdobí naši noční oblohu posvátný Měsíc.

ℵ. Bůh viděl, že Měsíc je dobrý.

℞. Jak dobré je všechno Tvé stvoření, Bože. Tobě buď chvála!

Volitelně: ticho a/nebo smyslová reflexe námětu zastavení založená na prvcích okolí.

ℵ. Děkujeme ti, Stvořiteli, za posvátný dar nebeských těles.

R. Amen.

Volitelně: píseň s námětem stvoření nebo chvály.

3. zastavení DOBRO OBLOHY

- Ž. Klaníme se ti, Stvořiteli, a žehnáme ti,
Ř. neboť svým svatým slovem jsi stvořil svět.

Čtení z knihy Genesis (1, 6.8)

Bůh řekl: „Ať je uprostřed vod obloha, aby oddělovala vody od vod!“ Bůh učinil oblohu a oddělil vody pod oblohou od vod nad oblohou – a stalo se. Bůh nazval oblohu „nebe“.

Čtení z knihy přírody

Tomu odpovídá, že asi před 4,44 miliardami let se začala tvořit kupole, která se táhla jako tenká přikrývka pokrývající Zemi. Prvotní atmosféra byla tvořena především plyny unikajícími z vroucího jádra planety. Jak se nebeská kopule postupně vytvářela, začala chránit Zemi před přilétajícími asteroidy a kometami i před slunečním zářením a zároveň vytvářela tlak potřebný pro vznik kapalné vody. Jak se kopule vyvíjela, stal se z ní nakonec posvátný vzduch, který nyní dýcháme.

- Ž. Bůh viděl, že obloha je dobrá.
Ř. Jak dobré je všechno Tvé stvoření, Bože. Tobě buď chvála!

Volitelně: ticho a/nebo smyslová reflexe námětu zastavení založená na prvcích okolí.

- Ž. Děkujeme ti, Stvořiteli, za posvátný dar oblohy.
Ř. Amen.

Volitelně: píseň s námětem stvoření nebo chvály.

4. zastavení

DOBRO SOUŠE A MOŘE

- Ž. Klaníme se ti, Stvořiteli, a žehnáme ti,
Ř. neboť svým svatým slovem jsi stvořil svět.

Čtení z knihy Genesis (1, 9-10)

Bůh řekl: „Ať se vody pod nebem shromáždí na jedno místo a ať se ukáže souš!“ – a stalo se. 10 Bůh nazval souš „země“ a shromáždění vod nazval „moře“. A Bůh viděl, že je to dobré.

Čtení z knihy přírody

Brzy poté, asi před 4,43 miliardami let, se Země postupně ochladila a její povrch z roztavených hornin se změnil v horninovou kůru. Nádherná skořápka z posvátné horniny.

- Ž. Bůh viděl, že zemský povrch je dobrý.
Ř. Jak dobré je všechno Tvé stvoření, Bože. Tobě buď chvála!

Souběžně s tím vodní pára unikající z vroucího nitra sopky vytvářela mraky, z nichž se spustil déšť. Hodně deště. Tento proces trval velmi dlouho, smáčel mladou planetu a postupně vytvářel majestátní moře. Posvátná moře naplňoval nekonečný tanec vln a proudů.

- Ž. Bůh viděl, že moře je dobré.
Ř. Jak dobré je všechno Tvé stvoření, Bože. Tobě buď chvála!

Neustálý průvod mraků znamenal také, že země byla nasycena vodou. Tekoucí voda se sbíhala do nesčetných potoků a řek. Přitom vznikala jezera, laguny a mokřady. V nejchladnějších místech převažoval sníh a mohutné ledovce. Posvátná voda žehnala všem koutům světa.

- Ž. Bůh viděl, že sladkovodní plochy jsou dobré.

R. Jak dobré je všechno Tvé stvoření, Bože. Tobě buď chvála!

Voda a obloha po miliardy let formovaly zemské horniny do nejrůznějších soch, kamenů, oblázků, zrněk písku a hlíny. Zemi pokrývala posvátná pokrývka skalních ornamentů.

Ž. Bůh viděl, že horniny jsou dobré.

R. Jak dobré je všechno Tvé stvoření, Bože. Tobě buď chvála!

Asi před 335 miliony let vznikl „superkontinent“ Pangea obklopený obrovským oceánem. Asi před 175 miliony let se Pangea začala rozpadat a postupně vzniklo sedm kontinentů, které zdobí nejrůznější pohoří, kopce, náhorní plošiny a roviny. Bohaté spektrum posvátných krajin.

Ž. Bůh viděl, že světadíly jsou dobré.

R. Jak dobré je všechno Tvé stvoření, Bože. Tobě buď chvála!

Volitelně: ticho a/nebo smyslová reflexe námětu zastavení založená na prvcích okolí.

Ž. Děkujeme ti, Stvořiteli, za posvátný dar souše a moře.

R. Amen.

Volitelně: píseň s námětem stvoření nebo chvály.

5. zastavení DOBRO ROSTLIN

- Ž. Klaníme se ti, Stvořiteli, a žehnáme ti,
Ř. neboť svým svatým slovem jsi stvořil svět.

Čtení z knihy Genesis (1, 11-12)

Tehdy Bůh řekl: „Ať země zplodí zeleň: byliny nesoucí semeno a různé druhy plodných stromů nesoucích ovoce, v němž je jejich semeno na zemi!“ – a stalo se. Země vydala zeleň: různé druhy bylin nesoucích semeno a různé druhy stromů nesoucích ovoce, v němž je jejich semeno. A Bůh viděl, že je to dobré.

Čtení z knihy přírody

Asi před 3,5 miliardami let voda umožnila ohromnou věc: vznikl život. V moři se zrodil první jednobuněčný mikroorganismus. Propukl zázrak života.

- Ž. Bůh viděl, že život je dobrý.
Ř. Jak dobré je všechno Tvé stvoření, Bože. Tobě buď chvála!

Asi před 2,7 miliardami let začaly sinice jako první vyrábět kyslík pomocí fotosyntézy. Vzácný kyslík se postupně začal hromadit v nebeské klenbě.

- Ž. Bůh viděl, že sinice jsou dobré.
Ř. Jak dobré je všechno Tvé stvoření, Bože. Tobě buď chvála!

Před více než miliardou let se buňky spojily, aby přežily a vyvíjely se, a tak se zrodily první mnohobuněčné organismy. Život se stával stále složitějším a rozmanitějším, včetně prvních mořských hub. Posvátné společenství živých bytostí se množilo stále rychleji.

- Ž. Bůh viděl, že mnohobuněčné organismy jsou dobré.

R. Jak dobré je všechno Tvé stvoření, Bože. Tobě buď chvála!

Po čase se objevily první řasy, první rostliny – nejprve mikroskopické velikosti, později stále větší. Posvátné řasy se objevily v mnoha podobách – jako sinice, chaluhy, obří chaluhy a další.

Ž. Bůh viděl, že vodní řasy jsou dobré.

R. Jak dobré je všechno Tvé stvoření, Bože. Tobě buď chvála!

Z nich se pak vyvinulo množství vodních rostlin, které osídlily mělké i hluboké vody. Od mořské trávy až po rostliny nejrůznějších tvarů a forem listů. Jak zakořeněné, tak plovoucí.

Ž. Bůh viděl, že vodní rostliny jsou dobré.

R. Jak dobré je všechno Tvé stvoření, Bože. Tobě buď chvála!

Nakonec se některé řasy žijící u pobřeží vyvinuly tak, aby přežily i mimo vodu, a tak vznikly první mechy, drobní předkové všech suchozemských rostlin. Na skalách u břehů se začaly objevovat huňaté zelené rohože. Rozdělily se do různých druhů, a nakonec se z nich vyvinuly první cévní tkáně s trubicemi přenášejícími vodu a živiny, aby se mohly zvětšovat. Tak se zrodily kapradiny a další listnaté rostliny. Rozmnožovaly se pomocí výtrusů a vyvinuly se do mnoha tvarů a forem, včetně stromových kapradin s pevnými kmeny. Na zemi začaly vznikat posvátné lesy.

Ž. Bůh viděl, že mechy a kapradiny jsou dobré.

R. Jak dobré je všechno Tvé stvoření, Bože. Tobě buď chvála!

Souběžně s tím se na horninách začala vytvářet půdní pokrývka, která je pro rostliny nezbytná. Mikrobi, houby (které se rovněž vyvíjely fascinujícím způsobem) a další živočichové přeměňovali odumřelé rostliny na posvátnou půdu, která vyživovala pozdější generace větších rostlin.

Ž. Bůh viděl, že půda je dobrá.

R. Jak dobré je všechno Tvé stvoření, Bože. Tobě buď chvála!

Někdy později, asi před 300 miliony let, se objevily jehličnany. Díky prvním semenům v kónických šiškách a jehlicovitým listům začaly vznikat husté lesy i v chladnějších a suchých oblastech. Rozšířily se velkolepé katedrály s hustými sloupy cedrů, borovic, cypřišů, sekvojí, smrků a dalších stromů, které v některých případech dosahovaly obřích rozměrů.

Ž. Bůh viděl, že jehličnany jsou dobré.

Ř. Jak dobré je všechno Tvé stvoření, Bože. Tobě buď chvála!

Později, asi před 130 miliony let, vykvetly první květy a dozrály jim odpovídající plody. Exploze kvetoucích rostlin změnila tvář Země. Polní květiny, trávy, keře, popínavé rostliny, širokolisté stromy a kaktusy se vyvinuly do nejrůznějších barev a forem. Spojily se v bujných deštných pralesích, rozsáhlých travnatých plochách a savanách, hustých mangrovových a boreálních lesích, a dokonce překonaly i drsnost vyprahlých pouští a ledových tunder. Posvátné rostliny s bujnou škálou květů od té doby zdobí naši krásnou zemi.

Ž. Bůh viděl, že kvetoucí rostliny jsou dobré.

Ř. Jak dobré je všechno Tvé stvoření, Bože. Tobě buď chvála!

Volitelně: ticho a/nebo smyslová reflexe námětu zastavení založená na prvcích okolí.

Ž. Děkujeme ti, Stvořiteli, za posvátný dar rostlin.

Ř. Amen.

Volitelně: píseň s námětem stvoření nebo chvály.

6. zastavení DOBRO TVORŮ VODNÍCH A VZDUŠNÝCH

- Ž. Klaníme se ti, Stvořiteli, a žehnáme ti,
Ř. neboť svým svatým slovem jsi stvořil svět.

Čtení z knihy Genesis (1, 20-21)

Bůh řekl: „Ať se vody zahemží množstvím živočichů a nad zemí pod nebeskou oblohou ať létají ptáci!“ Bůh tedy stvořil velké mořské obludy a všemožné druhy čilých živočichů, jimiž se zahemžily vody, i všemožné druhy okřídlených ptáků. A Bůh viděl, že je to dobré.

Čtení z knihy přírody

Souběžně se vznikem vodních rostlin se asi před 600 miliony let v mořích objevili červi a medúzy. Měly první nervovou soustavu, která jim umožňovala vnímat prostředí a plavat. Z nich se pak vyvinuli nejrůznější posvátní bezobratlí tvorové s narůstající složitostí a inteligencí – měkkýši, mořští plži, trilobiti, krabi, humři, krevety, chobotnice a další.

- Ž. Bůh viděl, že vodní bezobratlí jsou dobří.
Ř. Jak dobré je všechno Tvé stvoření, Bože. Tobě buď chvála!

Asi před 500 miliony let se objevily ryby. Měly chrupavky a kosti, které chránily i jejich nervový systém, který byl klíčový pro rozvoj složitosti. Vyvinuly se do nesčetných druhů posvátných mořských tvorů, od drobných mořských koníků, úhořů a korálových ryb až po obrovské žraloky, mečouny a manty – a všechno mezi tím.

- Ž. Bůh viděl, že ryby jsou dobré.
Ř. Jak dobré je všechno Tvé stvoření, Bože. Tobě buď chvála!

Po dlouhém vývoji na souši se asi před 250 miliony let objevili první mořští plazi a asi před 50 miliony let první mořští savci. Na mořské hladině dýchali vzduch,

ale pak se vydali do hlubších vod a stali se z nich skvělí plavci. Byli tu mořští plazi, jako byli mořští dinosauři, mořské želvy, krokodýli a mořští leguáni; ploutvonožci, jako byli tuleni, mroži, kapustňáci a dugongové; i kytovci, jako jsou majestátní velryby, delfíni, kosatky a narvalové.

Ž. Bůh viděl, že mořští plazi a savci jsou dobří.

Ř. Jak dobré je všechno Tvé stvoření, Bože. Tobě buď chvála!

Asi před 390 miliardami let se z vody vynořili první létající tvorové, prastarý druh vážky. Později následovaly nejrůznější druhy posvátného létajícího hmyzu, jako jsou mouchy, brouci, berušky, světlušky, kobylky, kudlanky, a opylovači, jako jsou motýli, můry, včely a vosy.

Ž. Bůh viděl, že létající hmyz je dobrý.

Ř. Jak dobré je všechno Tvé stvoření, Bože. Tobě buď chvála!

Souběžně s tím se po dlouhém vývoji ryb, které se změnilly v plazy, asi před 150 miliony let objevili ptáci. Poté, co si díky svému lehkému peří osvojili létání, se vyvinuli v podivuhodnou škálu posvátných létavců. Obří kondoři a drobní vrabci, zpěvaví kanárci a nenápadní kolibříci, osamělí orli a tančící hejna špačků, pestrobarevní papoušci a maskované sovy, běžající pštrosi a plavající kormoráni.

Ž. Bůh viděl, že ptáci jsou dobří.

Ř. Jak dobré je všechno Tvé stvoření, Bože. Tobě buď chvála!

Volitelně: ticho a/nebo smyslová reflexe námětu zastavení založená na prvcích okolí.

Ž. Děkujeme ti, Stvořiteli, za posvátný dar vodních a vzdušných tvorů.

Ř. Amen.

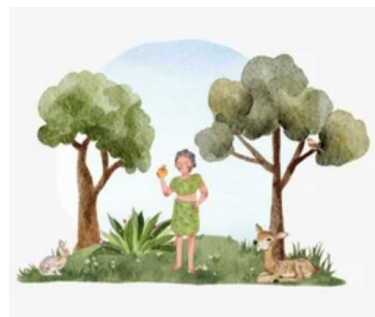
Volitelně: píseň s námětem stvoření nebo chvály.

7. zastavení DOBRO SUCHOZEMSKÝCH TVORŮ

- Ž. Klaníme se ti, Stvořiteli, a žehnáme ti,
Ř. neboť svým svatým slovem jsi stvořil svět.

Čtení z knihy Genesis (1, 24-26)

Bůh řekl: „Ať země vydá různé druhy živočichů: různé druhy dobytka, drobné havěti i polní zvěře!“ – a stalo se. Bůh učinil různé druhy polní zvěře a dobytka i všemožné druhy zemské havěti. A Bůh viděl, že je to dobré. Tehdy Bůh řekl: „Učiňme člověka k našemu obrazu, podle naší podoby! Ať panují nad mořskými rybami, nad nebeským ptactvem, nad dobytkem, nade vší zemí i nad veškerou havětí lezoucí po zemi.“

Čtení z knihy přírody

Asi před 500 miliony let, když byla souš osidlována rostlinami, se objevil i první hmyz. Postupně se z nich vyvinuli nejrůznější posvátní suchozemští tvorové: drobní mravenci a obří strašilky, společenští termiti a samotářské kudlanky, barevní brouci a nenápadný listový hmyz, tiší štítonoši a bzučící cikády a cvrčci. Rozšířili se i další bezobratlí, jako jsou červi, plži, pilatky, stonožky, mnohonožky a pavouci.

- Ž. Bůh viděl, že suchozemští bezobratlí jsou dobří.
Ř. Jak dobré je všechno Tvé stvoření, Bože. Tobě buď chvála!

Asi před 370 miliony let se objevili první obojživelníci. Živili se hmyzem a milovali vodu, takže se z nich vyvinul nespočet druhů žab, ropuch, salamandrů a mloků. O něco později, asi před 320 miliony let, se někteří z nich vyvinuli v plazy s plícemi a skořápkami. Ti se rozvětvili do nejrůznějších forem a tvarů – drobní ještěři a obří dinosauři, plíživí hadi a pevné želvy, šplhaví gekoni a morfující chameleoni. Posvátní čtyřnozí tvorové začali ovládat zemi.

℣. Bůh viděl, že obožřivelníci a plazi jsou dobří.

℟. Jak dobré je všechno Tvé stvoření, Bože. Tobě buď chvála!

Asi před 200 miliony let se poprvé objevili teplokrevní savci, kteří krmili svá mláďata mlékem. Nejprve měli vzhled podobný hlodavcům, pak se vyvinuli v posvátnou škálu neuvěřitelné rozmanitosti. Pichlaví dikobrazi a šupinatí pangolini, drobné myši a vysoké žirafy, skákající klokani a šplhavé opice, hroši bez srsti a huňatí medvědi, vodní ploštice a velbloudi bez vody, elektrické veverky a líní lenochodi, křehké koaly a mohutní tygři, ušatí králíci a sloni s dlouhými kly, a další.

℣. Bůh viděl, že savci jsou dobří.

℟. Jak dobré je všechno Tvé stvoření, Bože. Tobě buď chvála!

Před více než 2 miliony let se ve východní Africe objevili první předkové člověka a zahájili tak rod Homo. Asi před 300 000 lety se objevil první Homo Sapiens s radikálně rozšířeným vědomím. Asi před 40 000 lety vznikla lidská řeč a uskutečnily se první rituály, jejichž cílem bylo spojení s božským Stvořitelem.

℣. Bůh viděl, že lidé jsou dobří.

℟. Jak dobré je všechno Tvé stvoření, Bože. Tobě buď chvála!

Volitelně: ticho a/nebo smyslová reflexe námětu zastavení založená na prvcích okolí.

℣. Děkujeme ti, Stvořiteli, za posvátný dar suchozemských tvorů.

℟. Amen.

Volitelně: píseň s námětem stvoření nebo chvály.

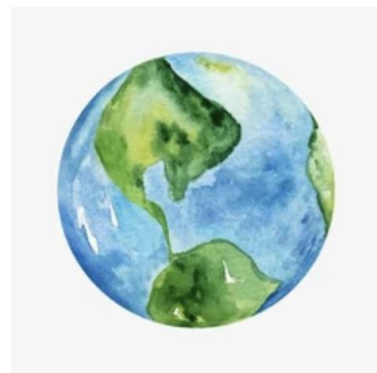
[Poznámka: příští verze bude obsahovat nové zastavení zaměřené na lidi, které bude spojovat poslední část o Homo Sapiens s odkazem na jedinečné aspekty lidského příběhu... umění, komplexní jazyk a hudba, zemědělství, smích, hrdinští světci, kruté války atd.]

8. zastavení DOBRO VŠEHO

- Ž. Klaníme se ti, Stvořiteli, a žehnáme ti,
Ř. neboť svým svatým slovem jsi stvořil svět.

Čtení z knihy Genesis (1, 31; 2, 3)

Bůh viděl všechno, co učinil, a hle, bylo to velmi dobré! Tak bylo dokončeno nebe a země s veškerou jejich rozmanitostí. Sedmého dne Bůh dokončil dílo, na němž pracoval; sedmého dne odpočinul od veškeré práce, kterou dělal. Bůh sedmý den požehnal a posvětil jej, neboť v něm Bůh odpočinul od všeho díla, jež vykonal, když tvořil.

Čtení z knihy dějin

Skrze stvořený svět se Bůh zjevil všem lidem jako dobrý Stvořitel. Na celé planetě není jediného místa, kde by nebyl zjeven, kde by nebylo zřejmé, že Bůh je a že učinil všechny věci. Z jeho tvůrčího díla se dozvídáme o jeho moci a slávě. Dozvídáme se také, že ho máme ctít a děkovat mu (srov. Řím 1, 20-21).

- Ž. Stejně jako Bůh, I my vidíme, že vše je velmi dobré.
Ř. Jak velmi dobré je všechno Tvé stvoření, Bože. Tobě buď chvála!

V posledních několika staletích jsme se naučili vidět vše, co Bůh stvořil, v obdivuhodných podrobnostech – od teleskopických podrobností astronomických zázraků po mikroskopické detaily zázraků biologických. Naučili jsme se přesně popisovat podrobnosti přírodního světa, interpretujeme jeho mechanismy a byly zformulovány přírodní zákony. Učíme se také vidět věci v souvislostech, hledat různá možná řešení a svou vlastní tvůrčí činností se na Božím díle stvoření podílíme.

- Ž. Stejně jako Bůh, I my vidíme, že vše je velmi dobré.

R. Jak velmi dobré je všechno Tvé stvoření, Bože. Tobě buď chvála!

Avšak místo toho, abychom rozjímali nad tím, jak je vše velmi dobré, a místo toho, abychom nechali sebe, bližní i Zemi odpočívat, se příliš mnoho z nás zaměřilo na to, jak je vše velmi zneužitelné. Hnání chamtivostí a sobectvím jsme zpustošili lesy, znečistili vody, otrávilí půdu, narušili klima a zdecimovali populace mnoha ze svých spolutvorů a zároveň jsme zničili ty nejzranitelnější z nás lidí. Nad touto svatokrádeží naříkáme a prosíme o odpuštění.

Nyní více než kdy předtím vyzdvihujeme posvátnost celého stvoření. Nyní více než kdy předtím uctíváme Boha jako Stvořitele. Nyní více než kdy předtím oslavujeme tkaninu vesmíru a tkaninu života na naší planetě.

Y. Stejně jako Bůh, I my vidíme, že vše je velmi dobré.

R. Jak velmi dobré je všechno Tvé stvoření, Bože. Tobě buď chvála!

Volitelně: tiché rozjímání přírodního okolí.

Y. Děkujeme ti, Stvořiteli, za posvátný dar všeho stvoření.

R. Amen.

Volitelně: píseň s námětem stvoření nebo chvály.

9. zastavení DOBRO VDECHNUTÍ

- ℣. Klaníme se ti, Stvořiteli, a žehnáme ti,
℞. neboť svým svatým slovem jsi stvořil svět.

Čtení z knihy Genesis (2, 4 - 9)

To je příběh nebe a země, o jejich stvoření. Tenkrát, když Hospodin Bůh učinil zemi a nebe, na zemi ještě nebylo žádné křoví a nerostly žádné polní byliny. Hospodin Bůh na zem ještě nesesílal déšť a nebyl ani člověk, který by obdělával půdu. Ze země však vystupovala pára a zavlažovala celý zemský povrch.

Hospodin Bůh pak z prachu země utvořil člověka a do jeho chřípí vdechl dech života.

Tak se člověk stal živou bytostí. Hospodin Bůh vysázal v Edenu na východě zahradu a do ní postavil člověka, jehož utvořil. Hospodin Bůh nechal ze země vyrůst všelijaké stromy lákavé na pohled a dobré k jídlu, včetně stromu života uprostřed zahrady a stromu poznání dobra i zla.

Čtení z knihy dějin

Kromě toho, že se Bůh zjevil všem lidem jako dobrý Stvořitel skrze stvořený svět, zjevil a zjevuje se stále lidem jako ten, kdo je miluje, zachraňuje a vede je k sobě. Dělá to skrze jazyky, které lidem svěřil, skrze posvátné texty, jimiž je oslovuje.

- ℣. Stejně jako vše stvořené, i my jsme utvořeni z prachu země.
℞. Děkujeme ti, Stvořiteli, že nám vdechuješ život. Tobě buď chvála!

Před asi třemi tisíci lety začal příběh lásky mezi Bohem a izraelským lidem. Z textů, které tento příběh vyprávějí, se dozvídáme o dobrotě celého vesmíru. Dozvídáme se z něj také o touze Boha po návratu zbloudilých lidí, o způsobech, jakými se k lidem vztahuje. Lidé, kteří v tomto národě žili před narozením Krista, se ze svého vlastního příběhu putování s Bohem dozvěděli, že na něj mají čekat.

℣. Stejně jako vše stvořené, i my jsme utvořeni z prachu země.

℞. Děkujeme ti, Stvořiteli, že nám vdechuješ život. Tobě buď chvála!

„Písmo vzniklo v srdci živého subjektu, jímž je putující Boží lid, a žije v něm. [...] Jednotliví autoři nebo skupiny autorů nejsou autonomní, ale tvoří součást Božího lidu, který je hlubším autorem Písma. Stejně tak tento lid ví, že jej vede a k němu promlouvá Bůh, který je na nejhlubší úrovni tím, kdo promlouvá.“ (Benedikt XVI.)

℣. Stejně jako vše stvořené, i my jsme utvořeni z prachu země.

℞. Děkujeme ti, Stvořiteli, že nám vdechuješ život. Tobě buď chvála!

Katolická církev vyznává, že „knihy Písma svatého pevně, věrně a bezchybně učí pravdu, kterou si Bůh pro naši spásu přál, aby byla Písmu svatému svěřena“ (KKC 107). Ačkoli jsou jeho texty napsané lidskými slovy, jsou společně ve svém celku nedokonalým vyjádřením Božího slova, které připravuje svůj příchod mezi nás.

℣. Stejně jako vše stvořené, i my jsme utvořeni z prachu země.

℞. Děkujeme ti, Stvořiteli, že nám vdechuješ život. Tobě buď chvála!

Když čteme vyprávění o vztazích, které Bůh navazoval s lidmi v národě, do nějž se narodil Kristus, poznáváme tím lépe Stvořitele, jeho způsoby jednání, jeho záměry. Když lépe poznáváme Stvořitele a jeho záměry, můžeme lépe poznat sami sebe i svět kolem nás, jako když se na věci podíváme nově s přítelem.

℣. Stejně jako vše stvořené, i my jsme utvořeni z prachu země.

℞. Děkujeme ti, Stvořiteli, že nám vdechuješ život. Tobě buď chvála!

Volitelně: tiché rozjímání přírodního okolí.

℣. Děkujeme ti, Stvořiteli, za dar posvátných textů, skrze něž nám dáváš poznat naše místo ve stvoření i Tebe samého.

℞. Amen.

Volitelně: píseň s námětem stvoření nebo chvály.

10. zastavení DOBRO VTĚLENÍ

- Ž. Klaníme se ti, Stvořiteli, a žehnáme ti,
Ř. neboť svým svatým slovem jsi stvořil svět.

Čtení z knihy Genesis (1, 31; 2, 3)

Bůh viděl všechno, co učinil, a hle, bylo to velmi dobré! Tak bylo dokončeno nebe a země s veškerou jejich rozmanitostí. Sedmého dne Bůh dokončil dílo, na němž pracoval; sedmého dne odpočinul od veškeré práce, kterou dělal. Bůh sedmý den požehnal a posvětil jej, neboť v něm Bůh odpočinul od všeho díla, jež vykonal, když tvořil.

Čtení z knihy dějin

Před několika tisíci lety začal příběh lásky mezi Bohem a izraelským lidem. Mimo jiné jsme se z něj dozvěděli o dobrotě celého vesmíru a důležitosti rozjímavého odpočinku. Byli jsme vyzváni, abychom se těšili z tohoto stvořeného světa, který je velmi dobrý, a byli za něj vděční.

- Ž. Stejně jako Bůh, I my vidíme, že vše je velmi dobré.
Ř. Jak velmi dobré je všechno Tvé stvoření, Bože. Tobě buď chvála!

Asi před 2000 lety se Stvořitel stal stvořením. V lůně mladé židovské ženy se odehrálo neuvěřitelné tajemství Vtělení. O několik desetiletí později byl tento Stvořitel a tvor přibit na kříž a vykoupil celý vesmír – od nejbzdálenějších hvězd až po nejmenší hmyz mezi námi.

- Ž. Stejně jako Bůh, I my vidíme, že vše je dobré, velmi dobré.
Ř. Jak dobré, velmi dobré je všechno Tvé stvoření, Bože. Tobě buď chvála!

V posledních několika staletích jsme se naučili vidět vše, co Bůh stvořil, v obdivuhodných podrobnostech – od teleskopických podrobností

astronomických zázraků po mikroskopické detaily zázraků biologických.

Ů. Stejně jako Bůh, I my vidíme, že vše je velmi dobré.

Ř. Jak velmi dobré je všechno Tvé stvoření, Bože. Tobě buď chvála!

Volitelně: tiché rozjímání přírodního okolí.

Ů. Děkujeme ti, Stvořiteli, za posvátný dar všeho stvoření.

Ř. Amen.

Volitelně: píseň s námětem stvoření nebo chvály.

ZÁVĚR

- *Volitelně: Otče náš, Zdrávas Maria, Sláva Otci i Synu i Duchu svatému.*
- Znamení kříže nebo závěrečné požehnání.

Text Hnutí Laudato Si' s částmi čtení z Knihy přírody, které byly převzaty z meditace „Příběh vesmíru“ od františkánů z Wheatonu, inspirované knihou „Příběh vesmíru“ od Briana Swimma a Thomase Berryho. Poznámka: všechny vědecké časové údaje a detaily bude třeba upravit podle toho, jak se naše „čtenářské dovednosti“ (tj. věda) budou zpřesňovat a nové objevy nám pomohou lépe vyložit Knihu přírody.

Obrázky: Autumn & Annie.